

רבי אליעזר דמילה פרק תשעה עשר שבת קלא.

מסורת הש"ס

(א) [ועיניו] (יב. יז. עז. עד.)
(ב) [גזיל מוסר], (א) יצמות ע"י,
(ד) מנה, (ב) [שמות לד], (א) קד.קד.

גהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שכן אמן מלא:
(ב) הוב' ד"ה מי גרס וכו'
(ג) מומר לנטול בכולו דהא רב:
(ד) ד"ה לא לכל וכו' וה"פ לא לכל מלת: (ד) ד"ה תאמר וכו'
(ה) למכשירין: (ה) ד"ה וסוין וכו' וצ"ל ומוזר: אם עבר:
(ו) בא"ר אלל צ"ל ומוזר ל"ל וצ"ת סוה נמחק:

גליון הש"ס

גמ' לא לכל א"ר מבשרי מצוה. ע"י כס מיה בטרף הספר נלקט: רש"י ד"ה ושע"י היה לר"א וכו' מופנה הוא הדיו רצני. ע"י כש"י יצמות דף פ ע"ד ד"ה ושע"י ל' ל"א יציע: רוב' ד"ה אפשר וכו' דאיכא ל"מ"ד בעירובין. ע"י עירובין עג ע"ד מוס' ד"ה אלל פשטא: רוב' ד"ה וסוין אלא פרט לבחור מוסא. וכו' ע"י סוה יא ע"א ד"ה לפחמות ועין כשער המלך פ"ג מהל' צ"לית:

מוסף רש"י

בתים וחצרות פתוחין להובר. בתים פתוחין לתארוך ותצרות למנין. שכן היה דרכן שאלו בתים פתוחין אלל לתארוך, וכל תלך התאור בש"ס ונעשה ע"י חז"ל לפי היתא, אלל שאחורי חז"ל מוקף א' חמיה קרי לא (עירובין ג.) וכן כיון דכולן פתוחים זו לז ומעשרות יחד דרך פתחים חלד מש"י להו (שם דה.) לולב וכל מבשריו. כלמ"ד מקוהים ואפילו קאלין מן הממוצר ולגמז (סוכה מב.).

רבינו חננאל

בתים וחצרות פתוחין לתוכו, והכא כיון שעירוב כאלו אין שם חצר וכולן בתים ניהו. ואפילו נשתתפו כיון שזאין שם (בתים) [חצרות] אין שותף מועיל באותו מבוי. כך יש לומר כי לא עירבו נמי, כיון שהן אסורין להוציא מן הביתם לחצר לחבוש אותן הבתים כאלו תומכין מן שאין להם רשות להשתמש מן הביתם לחצר, והוציא איכא בית ליכא, לפשטיה דרב היאך מטלטלין במבוי שאין לו בית. ומפרק שכל שישבילו לא בני החצר רשומם לבני חר, וכיון שבמבטלין רשומם לגביהו יש לו להוציא מן הבית לחצר, כדנתן נתנו לו רשותו הוא מותר וזהו אסורם, וקיי"ל דא דנתן נתנו לו רשותו רשותו מביקרא פקדים אשכבטל הוא רשותא לגביהו. ואקשינן וכיון שבטלו כל בני חצר רשותו לגבי חר בשביל כל עשוי כל הבתים שלו וכולן כבית אחד, הן חשובין, ורב לא אמר אלא בתים ומיעוטי בתים שנים, והכא ליכא שני בתים והיאך מותר רב. ויפריק ע"ד כגון שני הבתים בטלו רשותם מן חצר' היום לגבי דאובן כפירוש ומחצ' היום ולהלן לגבי שמעון, שנבאר בחצ'ר ושמועון שניהם מותרין בחצר' ע"ד חז"ל, דהא שמועון לרב דאמר במבטלין וחצורין ומבטלין, ואקשינן טוב סוף סוף בעת שמוזר לז' להשתמש בחצר' זה אסור, ואותה חצ'ר אין שם בחצר' אלא בני דאובן בלבד, ומחצ' היום ולהלן בית שמעון לבדו ואין לדאובן בה רשות להשתמש, ומ"מ לא תמצא ב' בתים מותרין בחצר' זו בעת

אותו. ופריק רב אשי' פירושא דהוה הפתחות למבוי להיאסר בהן טלטול בתים, מפני אלו הבתים שהן פתוחין לתוכן ולא עירבו, שאילו לא היו בהן בתים מותרין היו השבובים שם לטלטל בה בכולהו שהן כמו קרפף שמוזר השבוב בהן לטלטל בכלן, וגם המבוי לא נאסר בהן טלטול אי לא מפני הבתים שהן פתוחים לתוכה ואינם. כלומר כיון שלא עירבו תחשבת כאלו סתומים הם ואינם כלל. ולא אילו היו סתומין היה הטלטול מותר בהם כעשוי ידיה מותר, ועודו דב"י רב אשי. ועיקר דבריו רב ופירושם עירובין פרק הדר ע"ד הנכרי בחצר, ופירושם שם. ושמעין מניה דרבין פליגי ע"ד ש' שמעון דרין גזתו ודרין חצירות דרין קרפיות. וא"צ דאמר רב הלכתא כי רב שמעון כפרך כל גזתו דרבין רשות אחת הן, לגבי איזמל לא שרין ככי האי גזונא, דבהדיא קיי"ל הילכתא דרבנן) וככלליה דרבי עקיבא דאמר כל

בנים וחצרות. שני בתים פתוחים לשתי חצרות שמים לכל חצר ושתי חצרות פתוחות למבוי: **כמאן דפסימי דמי**. דהא לגבי מבוי כמאן דסתימי הוו דהא חצרות מפסיקות צינתיים שאין הבתים מוציאין להם: **אפשר דמצטני**. בני הבתים שנחצר רשות שיש להם נחצר לגבי

חד מיניהו והוי כל הנחצר שלו ומותר

להוציא מציבתו לחצר: **סוף סוף בים איכא**. בכל חצר בתים ליכא ורב צ"ע שני בתים לכל חצר: **אלא אמר רב אשי**. טעמא לאו משום בתים וחצרות פתוחות לתוכו הוא דרב צין עירבו צין לא עירבו מכיון דפסימי שתי חצרות למבוי ושני בתים לכל חצר מותר מבוי עליו וייתר צנחי וקורה והיינו טעמא דכי עירבו נחצרות ולא נשתתפו צמבוי אסור לנטול צו וכי לא עירבו גרמי: **מי גרס להצירות שאסרו**. על המבוי להצריכו שיתוף להוציא מן החצירות לתוכו: **בנים**. הוא דגרמי לו דאי לאו משום בתים היו להו חצרות ומבוי רשות אחת דרב דאמרה להא מלתא כ"ש סגינא ליה דלמר בעירובין (דף עז.) גג וחצר וקרפף ומצוי כולו רשות אחת הן ומטלטלין מה ליה וואמר רב עלה הלכה כר' שמעון והוא שלא עירבו בתים עם החצרות דלא שכיחי מאני דבתים נחצר הלכך לענין טלטול צמכו נמי כי לא עירבו חצרות עם הבתים שרי דהוה להו כמו שנשתתפו צו דמי גרס לו למבוי ליאסר ולהצטרך לשיתוף בתים גרמו לו ואינם שחרי נסתלקו ממנו ומותר להוציא מן החצרות למבוי כאליו נשתתפו ונשתתפו לא מספקא לן דמותר לנטול כבולן: **לא לכל אמר רבי אליעזר**. לא בכל מכשירי מזהו אמר

כן. ולקמן מפרש הי מכשירי מזהו אמר למעוטי: **שמי הלחם**. דעזרת צונת יוס הן ואין לחסור דב למחר: **ולא למזן רבי אליעזר**. דאפיייתם תדחה שבת אלל בגזירה שזה ואי בכל מכשירי מזהו שעיקר המלוה ניהבת בשבת אמר מכשיריה כמותה למה לי גזירה שזה: **מה הנאה האמורה בעומר מכשיריה**. דהיינו קצירה טמייה והרקעה שלה דוחין את השבת כדאמרנין צמנחות (דף עב.) צחריש וצקציר תשצות) מה חריש רשות אף קציר רשות ילא קצירת העומר שהיא מזהו: **שכן (א) מלא קצור**. שלא לשם עומר מזהו לקצור לשמה דכמצי וקצרתם והצלתם הלכך קצירה גופה

מזהו היא תאמר בשמי הלחם שלא נאמר בהן קצירה: **לאי**. צאמת: **מלך אחד**. דהא דעומר מופנה הנאה דשמי הלחם אינה מופנה דצריכה לגופה: **ושמענין ליה לרבי אליעזר דאמר**. גזירה שזה שאינה מופנה משני דגדיה אלל מלך אחד למדין ממנה אם אין להשיב אלל אם יש להשיב משצין. וצמסכת צימות צפרק מלות חליצא) שמעינן ליה דלמר הכי דקמני חליצה צשמאל פסולה ורבי אליעזר משכיר דלא יליף רגל רגל ממאזרע ופרכנין ורבי אליעזר לא יליף ממאזרע ולא תניא ר"א אומר מניין לרציה שיהא צאון ימיניה נאמר כאן און והאמר להלן און וכו' ומשנינן און און מופנה רגל רגל לא מופנה והאי לאו מופנה דקאמרנין משני דגדין קאמר דרגל דכמצי צחלצה איצטריכא לגופה אלל מלך אחד מופנה הוא דפרשת מאזרע *מופנה הוא היהא דעני דכולהו כמצינן צמאזרע עשיר: **צינאו ריבויא הוא**. דהא אוסרקבתם מנחה חדשה סמך ומני למיכתב ממוצבותיכם לחם תנופה וצינאו יתירה הוא: **למעוטי מאי**. הא דלמר רבי יוחנן לעיל לא לכל אמר רבי אליעזר למעוטי הי מכשירי

אמר רבי דמי שבת: וכל מכשיריו. כגון לקלסו מן התחומר: **למעוטי צ"ל**. שלא יתלנה צטליות בשבת כדמפרש שמואל ואילי: **כל**

רבי אליעזר דמילה פרק תשעה עשר שבת קלא.

אפשר דמבטלי רשות ב'. וא"ת כי עירבו חצרות נמי עם בתים מניין למימר שיש חצר למבוי כגון צצטילו אותו של חצר זה לרשות דכולהו שיש להם צמבוי לצני חצר אחרת ויכולין לנטול מן החצר למבוי הא לא צעי לאקשוי *דאיכא למ"ד בעירובין

(דף סו.) אין ציטול רשות ממחר לחצר ועוד דנללא הכי פריך שפיר: **מפ"לנא דיומא דפניא**. רב לטעמיה דלמר צמסכת עירובין (דף סח.) צצטילן וחצורין ומצטלין: **מי גרם אחרות**. אן קי"ל דלפילו עירבו חצרות עם בתים מותר לנטול (י) דהא רב דלסר צעירבו לטעמיה דפסיק כרצי שמעון דוקא צלא עירבו אלל רבי יוחנן פסיק כר"ש צין עירבו צין לא עירבו וכו' יוחנן קי"ל: **לא רבא אמר רבי א"עיוזר מבשרי מצוה דוחין את השבת**. לקמן מפרש דלתא למעוטי צ"ית ומזהו וה"פ לא (י) כל מלות הנוהגות בשבת אמר ר' אליעזר צמכשירין ידחו שבת שהרי שמי הלחם כו' ומשמע לכאורה דאי לא דלשכתן דמלכרי ר' אליעזר ג"ש הוא גמרנין לצ"ית ומזהו ממילה וימלא דמכשיריה דמו שבת ומימה הוא היכי שייך למליף צ"ית ומזהו ממילה דמילה דין הוא דמכשיריה דוחין שבת דהיא עצמה דומה שבת אלל צ"ית ומזהו אין צמאות דחיית שבת: **תאמר בשתי הלחם שאם מצא קצור אינו קוצר**. תימה מאי קא פריך דהיא גופה ינלף מינה מה העומר שאף על פי שמלא קצור קוצר אף שמי הלחם אם מלא קצור קוצר ומילף מינה תרמי מכשירין וקצירה ומידך ר"ת דהא לא דמי דנילף מינה קצירה שהרי צצרת יהיו כל המיטין והעשירין קצורים לא משמע דלחיא ג"ש אלל (י) מכשירין דדמו שבת ח"ג י"ל דהא לא מצי למימר ינלף קצירה דמאיכא נפקא לן קצירת העומר דלחיא שבת מדכמי צחריש וצקציר תשצות כדדרשינן צמנחות צצילה ר' ישמעאל (דף עב.) מה חריש רשות אף קציר רשות ילא קצירת העומר שהיא מזהו וגלי רחמנא דליכא למילף אלל לגבי העומר דכמצי ציה נמי קציר ולא לגבי שמי הלחם דלא כמצי צהו קציר ועל כרחיך ודאי היינו טעמא דיליף ציי עומר קצירה משום דכמצי ציה קציר דאי לאו הכי מ"ש

דיליף טפי גצי עומר מגצי שמי הלחם דהכא נמי יימא ילא קצירת שמי הלחם שהיא מזהו: **ושוין צייין מליתו ב' מ"ב ב'.** תימה מה צריך טעם לזה אלל משום דלא אשכתן דרציניהו קרא דכל אינן מלכרינן קרא לקמן דלא גמרי מהדדי ומייהו יש לומר דאיכא למילף צ"ית ומזהו מסוכה דמאי פרכת שכן ניהבת צלילות כצימים מזהו נמי נוהג צלילות כצימים וכן צ"ית לרצנן דפלגי עליה דרבי שמעון צפרק תתכלת (צמחות דף מג.) דלא דרשי ורלחתו אותו פרט לכסות לילה אלל *פרט לכסות סומא ומהה צצילה עטמא דפריצית דמסוכה יליף קריך לומר דצ"ית (א) אם עבר וזמנה צצילה דאי לאו הכי איכא למפרק מה לסוכה שכן אם עבר וזמנה צצילה דמסתבר דמילה אם עבר וזמנה לא צצילה שאותה מילה עצמה שהוא מייחצי צשמיי הוא עושה צתשיעי שאם מל צשמיי לא היה חוזר ומל צתשיעי אלל (י) סוכה צ"ית ומזהו בכל יונמא מייחצי צכן אפילו קיימם היום חייז לקיימם למחר הלכך כשעבר היום ולא עשאם מלות היום לא קייים עוד לעולם ואם תאמר ומסוכה היכי מצי למילף וכן כל הך דלקמן דפרין יתכחו צחמנא צצלי וינתי הך ויגמרנין מיניה אדרבה נגמר מציבוד אף ואם ומצינן ציה המתקדש דלא דמו שבת

דיליף טפי גצי עומר מגצי שמי הלחם דהכא נמי יימא ילא קצירת

שמי הלחם שהיא מזהו: **ושוין צייין מליתו ב' מ"ב ב'.** תימה מה צריך טעם לזה אלל משום דלא אשכתן דרציניהו קרא דכל אינן מלכרינן קרא לקמן דלא גמרי מהדדי ומייהו יש לומר דאיכא למילף צ"ית ומזהו מסוכה דמאי פרכת שכן ניהבת צלילות כצימים מזהו נמי נוהג צלילות כצימים וכן צ"ית לרצנן דפלגי עליה דרבי שמעון צפרק תתכלת (צמחות דף מג.) דלא דרשי ורלחתו אותו פרט לכסות לילה אלל *פרט לכסות סומא ומהה צצילה עטמא דפריצית דמסוכה יליף קריך לומר דצ"ית (א) אם עבר וזמנה צצילה דאי לאו הכי איכא למפרק מה לסוכה שכן אם עבר וזמנה צצילה דמסתבר דמילה אם עבר וזמנה לא צצילה שאותה מילה עצמה שהוא מייחצי צשמיי הוא עושה צתשיעי שאם מל צשמיי לא היה חוזר ומל צתשיעי אלל (י) סוכה צ"ית ומזהו בכל יונמא מייחצי צכן אפילו קיימם היום חייז לקיימם למחר הלכך כשעבר היום ולא עשאם מלות היום לא קייים עוד לעולם ואם תאמר ומסוכה היכי מצי למילף וכן כל הך דלקמן דפרין יתכחו צחמנא צצלי וינתי הך ויגמרנין מיניה אדרבה נגמר מציבוד אף ואם ומצינן ציה המתקדש דלא דמו שבת

דלחיא

גרסינן באחרית פרק י' ישמעאל אומר, העומר היה בא בשבת מג' סאין וכו', ת"י תקריב את מנחת כבודיך מזה ח"ל לפי שפצות העומר להביא מן הקמה, מניין שאם לא מצא קמה יביא מן העומרין ח"ל תקריב כו', עד תקריב לפי שמצוה לקצור בלילה. מניין שאם קצר ביום כשר ורוחה שבת, ת"ל תקריב כל שהוא תקריב מ"מ תקריבו אפילו בשבת אפילו ביום בטומאה. ורוב תניא [בחו"כ] בסוף פירשת אמור אל הכהנים (בבבסותי עו ובמנחות עב) ובי אומר וידבר משה את מוציא ה', מה ת"ל לפי שלא למרנו שדוחין את השבת אלא הפסח וההמדר שכונה בהן כבוערי, מניין לרבות העומר וחקריב עמו, שתי הלחם והקריב עמון שדוחו שבת, ת"ל וידבר משה את מועדי ה', ושפסחתי וזהו חללתי כולה. ואפילו ר' אליעזר ר' שמחרי במכשירי מצוה מורה שאם צייין טליתו ועשה מזהו כפתחו בשבת שהוא חיוב. ואמרנין מ"ש הני ואקימנא

תורה אור

1 דבר אל בני ישראל ואמרת אלמם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הבקח:

ויקרא כג י
2 וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הבואכם את עמר התנופה שבני שבחות תמימת תהייתה:

ויקרא כג טו
3 מוושבתיכם תביאו לחם תנופה שתים שני עשרים סלת תהייה חמץ תאפינה בכורים לך: ויקרא כג יז

רב נסים גאון

פרק יב רבי אליעזר אומר. ואמתי מופנה מצד א' הוא, רשומעין ליה ל"י אליעזר דאמר מופנה מצד אחד למדין ומשביין. דע שאע"פ שלא צמאנו לר' אליעזר בפירוש שאמר דבר זה, וידעם אנתנו אותו מבריהו במס' גדה חצות המפילת (דף קכ.) מופנה מצד אחד לר' ישמעאל למדין ואין משביין, לרצנן למדין ומשביין. והואיל ור' אליעזר (א) עומד כר' ישמעאל, כי גמר מוצאין ר' הושע חברו של ר' אליעזר אומר [ע"ז דף כג במנחות] ישמעאל אחי, ועם זה לא נתיחד בחלוקה כזה הדבר אלא ר' ישמעאל והשאר שוו כלול בדבר אחד כי מופנה מצד אחד למדין ומשביין, ידענו כי ר' אליעזר בכלל החכמים ששוו עומד וסובר כמותן, שאילו היה חולק עליון בדבר זה היה גובר עם ר' ישמעאל, וכיון שלא הוכרחה החלוקה אלא ברי' ישמעאל בלבד נתכבר כי ר' אליעזר אינו שוה לו ורצנן סבירא ליה. ומיכן אמרו ומשמעין ליה לר' אליעזר דאמר מופנה מצד אחד למדין ומשביין, לפי שכל החכמים שהיו באותו הדור שוו בדבר זה חרין מרי' ישמעאל שחוזקו כפירוש שהוא חולק.

א) אין הללון מדויק ואמנם טומנו שחלף ר"א היה מדויק של ר' יאסע ואם אלא דסבר כותימה היה להכריע עם ר' ועין דגש"י כאן ד"ה"ם ושמענין וינמנות קל ע"פ ד"ה לא מופה וי"ע.

רבינו חננאל (הבושר)

מלאכה שאפשר לה לעשות מצ"ש אינה דוחה את השבת, והבאת איזמל כיון שאיפשר לו להביאו שיש ולא יביאו אין הבאתו דוחה את השבת. ואפילו לעניין עשיית פסח דכדת הוא, לא מיתנין איזמל למול בנו או עבדו כדי שיתור לו לעשות פסח. ולא דרו לרובנן לא דרך רה"י ולא דרך גזות קרפיות וכו' וצ"ל דהא חזק הוא ובכל אסור. ואשכחנן בתלמוד א"י עובדא בר הביאור בשבת, דאמרנין בכל מקום (חד כבודי) מעשה רב דגמרנין מניה, וזה הוא העפשה, ר' שמואל בר אבדימי' היה ליה עובדא למגור לרב ששעא בריה. ואשנין למיתי איזמל שאל לר' מונה אמר להון ידחה למחר, אלא עירובי משהו (קונטרסין) לא אשנינן ומיתי איזמל משנינן, דחיה למחר. א"י חייא בר אבא א"י יוחנן א"ל ללל א"ל עירובי מכשירי מצוה דוחין את השבת, שהרי שתי חצרות חובות היום הן ואלל לחם ר' אליעזר אלא מג"ש, נאמרה הבאה בעומר, שנאמר והבאתם את עומר וגו', ונאמרה הבאה בשתי הלחם, שנאמר ממושבתייהם הביאו לחם תנופה שמים וגו', מניין שמומר דחיה שבת,

גרסינן באחרית פרק י' ישמעאל אומר, העומר היה בא בשבת מג' סאין וכו', ת"י תקריב את מנחת כבודיך מזה ח"ל לפי שפצות העומר להביא מן הקמה, מניין שאם לא מצא קמה יביא מן העומרין ח"ל תקריב כו', עד תקריב לפי שמצוה לקצור בלילה. מניין שאם קצר ביום כשר ורוחה שבת, ת"ל תקריב כל שהוא תקריב מ"מ תקריבו אפילו בשבת אפילו ביום בטומאה. ורוב תניא [בחו"כ] בסוף פירשת אמור אל הכהנים (בבבסותי עו ובמנחות עב) ובי אומר וידבר משה את מוציא ה', מה ת"ל לפי שלא למרנו שדוחין את השבת אלא הפסח וההמדר שכונה בהן כבוערי, מניין לרבות העומר וחקריב עמו, שתי הלחם והקריב עמון שדוחו שבת, ת"ל וידבר משה את מועדי ה', ושפסחתי וזהו חללתי כולה. ואפילו ר' אליעזר ר' שמחרי במכשירי מצוה מורה שאם צייין טליתו ועשה מזהו כפתחו בשבת שהוא חיוב. ואמרנין מ"ש הני ואקימנא

^[1] נראה דר"ל דק"ל כ"יה בעירובין כ"ט ע"צ דעומתן רשות משתתף. (צ) עין היטב צ"ח"ף כאן דההא כל הלאות שהיא רביע ע"ש.